

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.

List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Izjava dr. Korošca v imenu Jugoslovanov.

Med drugimi govori v seji 12. junija 1917 državnega zbora na Dunaju so Slovani z največjo navdušenostjo čitali v raznih listih govor načelnika Jugoslovanskega kluba dr. Korošca. Gotovo bode ustrezno tudi našim dragim čitateljem, da objavimo dotični govor dobesedno po „Slovenca“, št. 133. Gospod dr. Korošec je začel slovensko:

„Obilo je v tej vojski teklo slovanske krvi. Občudujemo junaštvo in vztrajnost naših bratov junakov, a obžalujemo žrtve. A ti potoki naj niso tekli zastoj. Naše srce nam nareka vročo željo, da ti potoki niso tekli zastoj, temveč da nam vzklije iz njih boljša bodočnost svobode in združenja. (Burno odobravanje.) Mi poslanci smo služabniki te misli našega naroda. Nje izvršitev nam je dolžnost. Brez ozira na plemo, govorico in vero smo se združili v enem klubu, da tako pokažemo svetu voljo našega združenega naroda. A, ko govorim prvi v imenu naroda, ne zabim klicati i narodu, naj se združi! (Živio in bravo klici.) Prišle bodo grožnje, za njimi sladke vabe, kakor se je to že zgodilo, da bi nas odvrnile. A ne vdamo se! — Kralja Darija je vsak dan spominjal suženj, da se spomni svojih sovražnikov. Mi pa se vsak dan spominjamo neštetih bratov trpinov, kateri so zaradi svojega narodnega prepričanja morali po krivici v ječo. Naše sočutje jim ostane. V prvi vrsti pa velja to tovarišu Grafenauerju. Upamo, da se mu vrata ječe odpro, da pride med nas braniti svoj zapuščen korovski narod!“ (Živalno odobravanje in ploskanje.)

Nadaljuje nemški:

Prva naša želja je skorajšnji mir. Skupno z našim cesarjem želimo miru, takega miru, ko bodo narodi sami odločali svojo bodočnost. Mi ne delamo zaprek miru. Če pa je kaka ovira pri kakem zavezniku, kličemo vladi, da je njena

prva dolžnost, da se vpošteva dobrobit „rei publicae“.

Drugo, kar zahtevamo je, da se varuje ustava. A vlada jo obljublja prelomiti. Nevarno je to. Avstrijstvo ministrskega predsednika je — nemštvo. Vlada, ki avstrijstva ne pozna, naj gre!

Po vseh državah se družijo vse stranke v vladah. Pri nas narobe. Enemu narodu se priznavajo vsi privilegiji, drugim narodom samo — trpljenje.

Častni možje in žene so bili tepeni, obešeni, streljani! Cele mesece so sedeli, a niso videli sodnika. Skoti, Matanovič, Fries-Skene so še vedno na svojih mestih.

Tisoči naših junakov so prelili svojo kri za cesarja in domovino. Mi jih obžalujemo in vemo, da žrtve niso zastoj.

Mi nismo nikdar klicali „Los von Österreich, Los von Habsburg“, pač pa kličemo proč od nemške birokracije.

Najhujša rak-rana je nemška birokracija. Zato proč z nemškim uradništvom. Vladi, ki vzdržuje nemško birokracijo, ki istoveti nemške koristi z avstrijskimi, ne moremo slediti. (Viharno odobravanje.)

Koliko naših ljudi je še danes pri vojaki. Zaznamovani so z A. Pokazali smo zvestobe dovolj. Zato pa zahtevamo, da vpošteva vlada „belange“ vseh narodov. Enakopravnost vseh je naš cilj. Ko smo hoteli splošno enako volilno pravico vpejati, ni hotelo iti, a vendar je šlo. Tako tudi z jeziki. Iz ruske revolucije sklepa naša vlada samo na zrušenje ruske vojaške sile. Ne ve pa, da po Rusiji danes veje duh svobode narodov, vere, bratstva in enakosti.

Vojna je vpoklicala vse narode. V zakopih ni razlike med narodi, pri davkih je ni, v trpljenju gladovanja in umiranja je ni! Enakost veje tu. Zato hočemo enakost tudi v političnem življenju. (Dolgotrajno ploskanje.) Kvečjemu bi mislili, da v zaledju ne drži. A razlike med katoliki in protestanti ni. Vendar se vsiljuje misel, da je sklenila vlada očitno zvezo z „aliance israelite“. Tozadevne, četudi tajne akte naj predloži. (Smeh.)

Iz vladnih izjav, iz prestolnega govora čujemo le o nemških „belangih“, ki

naj odgovarjajo državnemu interesu. Toda, gospoda, na jugu ni nobenega vprašanja? Kaj pa z Adrijo? Kdaj bo rešena? Mogoče, ko bo Gross zadnje nemško šulferajnsko šolo ustanovil v Dalmaciji? Ko bo Dobernič ponemčil zadnjega Korošca? In ko postavi Wolf most do Adrije?

Kaj bo z Bosno, Hercegovino, Hrvatsko, Dalmacijo in slovensko zemljo?

Naša izjava Vam odgovarja na to. V monarhiji pod avstrijskim žezlom, a svobodni, združeni hočemo biti Jugoslovani! Ali je to izdajstvo?

Ne, edino to je rešitev za Avstrijo in za nas! Nočemo tujskega jarma! Hrvatje, ki imajo v kraljevini to edino samoodločevalno pravico, da smejo sklepati o pasjem davku, nočejo Čuvajev. V Bosni in Hercegovini nočejo tujstva. Dalmacija, ki se bori, mre in gladuje pod tujci za domovino? In uboga Istra, ki umira gladu pod vlado tujcev! Celi otoki so že izumrli.

Zjedinjeni in svobodni hočemo biti.

In ali se še osmelite imenovati naše stremljenje izdajstvo? Ne in ne! Ča pa ga hočete imenovati, Vam pa povem, da imate premalo vešal, da bi ugonobili nas in našo misel. Edini in združeni smo med seboj, edini smo s svojim narodom! (Dolgotrajno ploskanje in odobravanje.) Tovarišem Čehom in Poljakom smo ponudili roko za združeno delo. Rečem Vam, ostanite nam zvesti, kakor se bomo i mi zvesto borili za Vaše zahteve! (Burno odobravanje pri Jugoslovanih, Čehih in Poljaki. Govorniku čestitajo.)

V seji dne 12. junija 1917 od „Jugoslovanskega kluba“ vloženi predlogi in interpelacije:

Posl. dr. Gregorčič in Fon predlagata nujno, da se oskrba beguncev takoj korenito preuredi. — Posl. Jarc interpelira ministrstvo za poljedelstvo radi najvišjih cen vina. — Poslanec Perić interpelira trgovinsko ministrstvo in ministrstvo za javna dela radi ljudske prehrane in žalostnega stanja ljudstva v Imotski. — Poslanec Roškar stavi predlog radi oproščenja kmetov in obrtnikov od vojaške službe. — Posl. Jarc stavi na poljedelskega ministra vprašanje radi notice v „Pester Lloyd“, ki

ne strpim pasjega lajanja! To je povsem naravno! A da človek ne more vztrajati poleg svojega sobrata — sočloveka — to je preveč za moje zajče možgane, četudi sem star in sem že marsikaj poizkusil! — Mine, granate, šrapneli, strojne puške! hm!

Saj tudi pri nas, zajcih, pride včasih kaj navskriž. Vem, ko sem bil še mlad fant. Hodil sem k svoji stari — brhko dekle je bila in čednega obraza! No, in še eden se je smukal okrog nje. Čakaj, sem rekel; počakal sem ga za mejo, mu priložil eno okrog njegovih prekratkih uhlev, mu dal še eno za pot — nikdar več ga ni bilo! — Toda železo, jeklo, ogenj, blisk in grom! Da imamo zajci z ljudmi vojsko, to bi bilo razumljivo, saj mi, zajci, nismo — hvala Bogu — ljudem sorodni ne po duhu, ne po telesu, a zajec proti zajcu, zajči rod proti zajčemu rodu, tega ne pozna zgodovina! Spominjam se, pred leti je bilo. Poleg mojega zaluzka je imel svoj revir moj znanec in prijatelj; lepa, dišeča detelja je bila tam! No, in prišlo je do nesporazumljenja! On je začel zahajati v moj zaluzk, ali jaz v njegovo

trdi, da je Avstrija relativno dobavila večji del klavne živine, kakor Madžarska. — Posl. dr. Krek interpelira trgovinskega ministra radi pošte v Podljubelu na Koroškem, ki slovenskih pošiljatev ne sprejema. — Poslanec dr. Pogačnik interpelira ministra za prehrano radi nezadostne in prepočasne prehrane v Vipavski dolini, kateri preti najhujša lakota.

Volitve v odseke: Od „Jugoslovanskega kluba“ so bili izvoljeni v vojno gospodarski odsek: posl. Dulibič, Jarc, Krek in Ravnihar; v budgetni odsek: poslanci Biankini, Korošec, Laginja in dr. Pogačnik; v justični odsek: posl. Benkovič, Čingrija, Demšar, Ravnihar. V ustavni odsek so bili predlagani: posl. dr. Pogačnik, Smodlaka, Benkovič in Vukotič.

Vporaba natrijevega thiosulfata ali salojidina samega zase.

Od mnogih strani se čujejo vprašanja, ali se sme salojidin rabiti proti plesnobi na grozdju samo v zvezi z galico, oziroma, ali se sme rabiti tudi sam zase.

Na ta vprašanja je sledeče odgovoriti: Salojidin učinkuje samo proti plesnobi (oidiju), galica pa samo proti peronospori (paležu). Eno sredstvo tedaj ne more nadomestiti drugega, rabi se pa lahko vsako zase, ali pa radi jednostavnosti, obe skupaj. Ker pa eno in drugo sredstvo v čisti vodni raztopini trto opali, moramo vselej primešati apna. Galica, ki je hudo kisl, rabi seveda veliko več apna, kot salojidin.

Z galico škropimo trte proti peronospori ali paležu navadno trikrat na leto, in sicer prvič koncem majnika ali začetkom junija, drugič sredi junija in tretjič v prvi polovici meseca julija.

Da pa učinkuje škropilna zmes ob enem tudi proti plesnobi, raztopimo v njej pri vsakem škropljenju, takoj za apnom, kojega moramo v tem slučaju vzeti nekaj

deteljo, pozabil sem tekom let — in sovražstvo se je pričelo. Pa sva se sešla nekoč na meji in sva rekla: „Do tu je moje, do tu je tvoje, bodiva prijatelja! Podala sva si prednji šapi in — mirna Bosna!“

Včasih je našemu filozofu kaj trda predla, posebno ponoči. Zajec je šel na pašo, a od vseh strani so svetile svetlobne rakete in švigali žarki žarometov. Tedaj so vojaki po jarkih večkrat opazili senco, ki se je premikala med žicami; eni in drugi so sumili, da je od neprijatelja kdo v žicah in pričelo se je ljuto streljanje. V takih slučajih se je zajček-revček potuhnil v globoko jamo, ki jo je bila napravila težka granata iz 18 centimeterske havbice, in kupal pravičen srd.

„Če bi vedeli, da sem zajec, in bi streljali na mene, bi nič ne rekel! A, da streljate, ker mislite, da streljate na človeka — — Hujši ste od nas, ki nas imenujete zveri!“

Kdaj in kdo je zajca imenoval zver, to je bil naš odlični junak že pozabil — bil je že star.

LISTEK.

Zajec.

Piše poročnik Jože Barle.

Dogodilo se je, da je zajec zašel med strelske jarke dveh vojskujočih se sil. Strelska jarka sta bila drug od drugega oddaljena sto korakov in prostor med njima je bil dovsem napolnjen z bodečimi žičnimi ovirami. Na vseh krajih in koncih je ubogi zajec poizkušal uteči, a nikakor se mu ni posrečilo; kjer se je približal strelskim jarkom, so začele straže streljati, in kako besno! Bolj kakor na sovražnika! Seveda, ubitega sovražnika ne bo nikdo spekel in pojedel — a ubitega zajca? To bi bila pečenka! Kaj takega se v strelskem jarku ne dobi vsak dan, tudi vsak praznik ne!

Bil je odličan eksemplar svojega rodu naš zajec. Izredno velik, oblečen v siv, mehak kožušček, ki se je na prsih spreminjal v belo. Fina, podolgasta glava, inteligenten obraz, mogočni brki in — jako dolga ušesa. Na svoja dolga ušesa je bil

ponosen. „Ubogi človek“, si je mislil, „kaj mu koristijo njegova kratka ušesa? Ali jih more lepo položiti po sebi kakor jaz? Jih more dvigniti, ako hoče ostro prisluškavati? Nič ne more, revež! Clo osel je na boljšem od njega!“ Samo nekaj je žalostilo našega junaka — njegov kratki repek. „Ali, da bi imel dolg, košat rep, jaz edini med zajci! Kako bi vse gledalo za menoj! Vse zajke bi se zaljubile v mene!“ — Tedaj se je spomnil svoje boljše polovice in se udaril po visokem čelu: „Kako si neumen! In tako star! Vidim, da imam vse človeške slabosti!“

Naš zajec je bil filozof, zajči filozof, in radi tega je bil velik sovražnik vesolnega človeškega rodu. Pogosto, ko je sedel v globoki jami, ki jo je bila izkopala granata, se je zamislil. Sédel je na zadnji nogi, levi uhelj položil po sebi, desni dvignil kvišku za stražo, podprl glavo s prednjo tačko in predel globoke, zajče misli.

„Ne razumem in ne razumem! Vsak ima svoje slabosti, clo ni zajci, to je res! Lev ne more slišati petelinjega petja, slon se ustraši svinjskega kručenja, jaz, n. pr.,

malega več kot sicer, še pol kilograma salojidina na vsakih sto litrov že pripravljene galično-apnene škropilne zmesi.

Vendar pa lahko nastane potreba, da škropimo s salojidinom tudi še pozneje, kajti od srede julija naprej se navadno plesnoba prične še-le na grozdju razvijati.

V krajih ali legah, kjer ojidij posebno rad grozdje napada, se bo nemara izkazalo, da samo trikratno škropljenje s salojidinom (med galico) ni zadostovalo in v tem slučaju bo treba, da poškopimo grozdje še enkrat ali, po potrebi, tudi večkrat s salojidinom samim in sicer vselej takrat, kakor hitro zapazimo, da se tu pa tam plesnoba na grozdju prikaže.

Ako hočemo škropiti trte s salojidinom samim (to je, ne v zvezi z galico), potem si pripravimo škropilno tekočino takole:

Na sto litrov čiste vode si odtehtamo pol kilograma salojidina in četrt kilograma dobrega, mastnega, ugašenega apna. Pripravljeno vodo razdelimo na dva dela; v enem delu raztopimo salojidin, v drugem pa razmešamo apno na redek apnov belež.

Ko se je salojidin raztopil, vlijemo apnen belež v njegovo raztopino, premešamo in — radi previdnosti — še preskusimo z belim (fenolftaleinovinim) preskusilnim papirjem. Če ta papir, v zmes pomočen, pordeči, je zmes pravilno pripravljena, pa gremo lahko škropiti. Drugače bi bilo treba še nekaj apna dodati.

Ker pa preveč apna škoduje, je najbolje, da obe snovi natančno odtehtamo. Če je apno dobro, ga je četrt kilograma na pol kilograma salojidina zadosti.

Škropimo seveda samo po grozdju in to kar se da temeljito. B. Skalický.

Gospodarstvo.

Vinske cene. Ker hoče osrednja komisija za določevanje cen za novo vino letnika 1917 nastaviti ravnalne cene, je poslanec Jarc stavil na poljedelskega ministra vprašanje, kako misli vlada v tem oziru postopati. Neobhodno potrebno je, da se doseže enakost pri nas in na Ogrskem. Drugače se zopet ponovi, kar se je dogajalo letos, da se je namreč ogrsko vino prodajalo k nam po ceni do 4 K za liter, naši vinogradniki pa so bili kaznovani, ko so prodajali vino za 1 K 50 vin. in višje. Tak privilegij druge državne polovice je krivičen! Tudi je zahteval poslanec Jarc pojasnila, ali se hoče vlada ozirati na različno kakovost vina zaradi različnih vrst in leg. Tudi bi bilo treba vpoštevati, da se deloma prodaja mošt, deloma pa vinogradniki sami kletarijo vino, dokler se ne izčisti in ga še-le potem prodajo. Na vse to naj bi se ozirala vlada, ako se res misli določiti ravnalne cene.

Toda tudi našega zajca je doletela usoda — usoda zajca-filozofa.

Poltemna noč je bila in neprijatelj sta malo svetila. Zajec je iskal paše med žicami in mislil težke misli.

Kaj dela doma njegova ženka? S peterimi nežnimi otročiči jo je bil zapustil in oni nič ne vedo, kje se nahaja. Kdaj jih bo zopet videl?

V svoji globoki zamišljenosti se je ob nekaj spodtaknil; prestrašen se je ozrl: človeška lobanja se mu je režala v obraz in votle, mrtvaške oči so ga osorno gledale; vojak je bil, kateremu se je bila pred meseci ob hudem napadu iztekla ura, in nihče mu ni mogel privoščiti lopate prsti.

Njegove kosti so se belile nepokopane v enaki razdalji od obeh jarkov. Zajca je streslo; sicer se on kot zajec ni bal mrtvecev, a ta prizor mu je kljub temu dvigal lase in dlako.

Popraskal se je za levim uhljem: kaj storiti? Pokopati ga moram, a kako?

In začel je s svojima malima tačkama kopati jamo; počasi je šlo, v nekaj nočeh bi bila jama gotova.

Dajatev živine pri nas in na Ogrskem.

Po ogrskih listih je krožila vest, da ogrski živinorejci v zadnjem času niso dali toliko živine za vojaštvo, kakor bi morali. Zato je morala naša državna polovica dati primeroma več živine, kakor je bilo prvotno določeno. Vojaška uprava pa se kljub temu ni poslužila ostrejših sredstev, ampak je celo za meseca majnik in junij dovolila višje cene, da bi dobila več živine. S tem je naš kmet dvakrat oškodovan, ker je moral dati več živine, kakor se jo je vzelo na Ogrskem in še to po nižji ceni, kakor jo je tam plačalo vojaštvo. Zaradi tega je stavil državni poslanec Jarc na poljedelskega ministra vprašanje, ali je res, kar so pisali ogrski listi in kaj je ukrenila naša vlada, da varuje koristi naše živinoreje.

Za saditev tobaka po naših deželah.

Naša državna polovica je v miru plačevala za tobak, ki ga je dobivala iz Ogrske in drugih dežel na leto nad 60 milijonov kron. Ker se je v vojski pokazalo, kako važno je, da surovine pridobivamo doma, je poslanec Jarc zlasti z ozirom na to, da se je dalmatinski tobak izkazal kot jako dober, stavil predlog, naj se po vinskih krajih po Primorskem, Kranjskem in Štajerskem delajo poizkusi s saditvijo tobaka. Izrabili se naj bi zlasti opuščeni vinogradi, ki donašajo sedaj malo ali nič.

Dan žepnih robcev v Novem mestu.

„Dan žepnih robcev“ ima v prvi vrsti namen, priti do zalog platna in pavole, tako izvanredno potrebnih za osrednji urad za dobavo pavole v vojaške svrhe, kakor tudi, da se s tem preskrbi splošni trg, končno tudi za Rdeči križ. Od tega se v posameznih domih brezdvomno nahajajo še velike množine. Stremiti je za tem, da vsak dom, če količkaj mogoče, daruje vsaj en žepni robec ali kako podobno perilo. Ta dar bo posameznika praviloma pač komaj obremenjal. Na ta način nabrane platnene in pavolnate predmete bi uporabljala, v kolikor so še rabljivi, pomožna akcija vojnega oskrbnega urada, poprej „Kälteschutz“, za podrejene ji akcije v svrhu dobave obleke za invalide in za vojaške otroke, in pa Rdeči križ. Kar bi pa se v ta namen ne dalo več rabiti, bi se oddalo centrali za pavolo v svrhu izdelovanja novih tkanin proti gotovini, ki se na polovico razdeli med vojni pomožni biró c. kr. ministrstva za notranje stvari in med pomožno akcijo vojnega oskrbnega urada, poprej „Kälteschutz“. (Zaščit pred mrazom.)

Akcija v svrhu dobave obleke za invalide in vojaške otroke upošteva po-

„Po smrti neha vse sovraštvo“, je modroval zajec-filozof, „samo ljudje sovražijo še po smrti. Človek je bil, a tega čina ljubezni mu ne odrečem.“

Izkopal je jamico, v kateri bi imel mesto srednjevelik zajec. Utrudil se je bil; šapice so ga bolele in pot mu je curkoma lil po obrazu. Prenehal je torej malo in si obrisal pot. Nato je pričel iznova.

Kar je siknila tik mimo njega krogla, še ena in zopet ena — gotovo so ga bili iz jarkov opazili.

Našega filozofa je popadla sveta zajčja jeza. Vspel se je na zadnjih nogah, dvignil desno šapo kakor k prisegi, izza ograje njegovih zajčjih zob pa je, bruhnila trda obsodba:

„Zverine!“

V tistem hipu je zopet zasikalo jeklo in mu predrlo njegovo zajčje srce. Zvrnil se je kraj mrtveca v jamo, ki jo je bil izkopal za svojega sovražnika.

Zajca-filozofa ni bilo več. —

Mrtvaška lobanja se je zlobno zarežala.

* *

trebne iz cele Avstrije. Vojni pomožni biró c. kr. ministrstva za notranje stvari bo pripadajoči mu delež v celem odstopil dotičnim deželnim vojnim pomožnim uradom, zvezno vodstvo Rdečega križa pa namerava deželna društva primerno opremiti s perilom.

V Novem mestu je odločena sobota 23. junij za „Dan žepnih robcev“. V ta namen izvoljen odbor, obstoječ iz dam: dr. Schegula, dr. Žitek, Clarici in Ekel ter gospodov: Adolf Pauser (načelnik), A. Pöll pl. Föhrenau, vladni svetnik Fr. Brežnik, P. Atanazij Ausser, Mag. Ph. J. Bergmann in Urb. Horvat, je ukrenil sledeče:

V soboto začeni ob 9. uri bodo gimnazijski dijaki, učenci in učenke ljudskih šol, v spremstvu svojih gg. profesorjev, učiteljev in učiteljic nabirali od hiše do hiše, od stranke do stranke robe, odpadke platnenih in bombažnih tkanin. V vsaki družini se gotovo izlahka pogreši par robcev ali vsaj nekaj še nerabnega perila. Kdor bi pa ravno ne mogel dati v tvarini, naj bi pa spustil denarni prispevek v pušico, katero bodo imeli nabiralci robcev tudi s seboj. Če bi kdo slučajno ne bil doma, naj pa blagovoli sam poslati na tukajšnji magistrat dotični dar. Časa je za to dovolj, do konca meseca junija. Vsako najmanjše darilo v blagu ali denarju bode dobrodošlo. Pripravite takoj danes, kar želite podariti, da se brez potrebe ne ovira urno pobiranje v soboto.

Novomeščani! Naj se patrijotična vnema in Vaša plemenita požrtvovalnost, ki se je doslej vedno izkazala kot velikušna in radodarna v blage vojne podporne namene, odzove tudi to pot klicu domovine, ko gre po vsej državi velika akcija za perilo junakom invalidom in otrokom-sirotam padlih vojakov!

Spomin na vojne zvonove.

XVI.

Župnija Šmihel pri Žužemberku ima poleg nove leta 1908 in 1909 pozidane cerkve z zvonikom vred dve podružnici: Plešivico in Sv. Marjeta. Župna cerkev je dala dozdej v vojne namene vel. zvon, Plešivica oba in Sv. Marjeta enega.

Veliki zvon župne cerkve je vtil leta 1884 A. Samassa v Ljubljani. Imel je premer 107 cm in težo 727 kg s podobama: Sv. Mihael in Brezm. Spočetje D. M. Imel je posebno lep in prijeten glas ter je opravljal svojo službo z obema manjšima tovarišema v prijetni harmoniji do 23. februarja 1917, ko mu je vojna sila določila povsem drug delokrog. Zadel ga je pa za občutljiva srca župljanov že doma v zvoniku skeleča usoda. Gotiški zvonik ima namreč tako ozka okna, da ni mogel cel skozi. Zato je bilo treba ali okno razširiti in zid podreti — poprava v stari stan bi stala 500 K — ali pa zvon razbiti. Storilo se je zadnje in od tako priljubljenega zvona so na večer omenjenega dne odpeljali v spremstvu mnogo župljanov tje do Poljan in potem na Stražo samo razvaline, kar je žalost še povečalo in solze še pomnožilo.

Na podružnici Plešivici so imeli dva zvona, vtila pri M. Samassa leta 1902. Večji težek 79 kg s podobo Kristusa na križu in manjši 52 kg 50 dkg, ki je imel angela s frobento. Ker stoji cerkvica en četrt ure nad vasjo vrh hriba sicer z lepim razgledom daleč po Dolenjskem in je na njej le enkrat ali dvakrat na leto sv. maša, je izguba obeh zvonov sicer nekoliko manj občutljiva, vendar tudi dobri Plešivčani v svoji oddaljeni in skriti vasi čutijo, da ni več onih ljubih glasov, ki živé kličejo, mrtve objokujejo, strele odvajajo.

Podružnica sv. Marjeta ima sedaj samo en zvon. Oddani je bil vtil leta 1806 pri V. Samassa v Ljubljani s težo 84 kg in podobama: Kristus na križu in Mati Božja.

Franjo Neubauer:

Dolenjska radost in bridkost.

Veste li, kaj je dolenjska radost?

Veste li, kaj je dolenjska bridkost? —

Žita zaklijéjo, biljkice nežno zelene zemljica, mamica mlada, požene.

Rž se v višave popné, v klasje pšenica in ječmen hitita, njive leskečejo vse v plámenu solnčnega svita.

Žita valovi po njivah beže,

kmetič ponosen je nanje,

lice žari mu, kipi mu srce,

v duhu jih žanje,

spravlja v kózolce, na podu jih mlati, lakote ni se mu bati. — —

Češnja in hruška, ve séstrici beli, ali ste z jablano bujno cveteli!

Cvetje pokrilo je travo in pot, že debeli se na vejicah plod. —

Trtica nosi: vi drobni grozdíčki, kakor negodni ste v gnezdecu ptički, gledate v solnčno nebó, da vam posije in da vas ogreje, da se vam ličece kmalu zasmeje. Grozdki, veselje dolenjsko sladkó!

Veste li, kaj je dolenjska bridkost?

Tam izza hribov in host

črno vali se oblačeje in sivo,

vstaja grozeče nad njivo,

zbira se, trga se, spet se kopiči,

sevajo bliski in gromi bobné,

sikajo strele nad gozdi in griči,

mirnim dolinam preté.

Glej na obzorje! Kaj tam se valí?

Črno in sivo-ognjeno!

Plamen je, dim je, — gori!

Vrô in hrumíjo nebesa!

Ogenj to ni! —

Zrnje se vsuje — ledeno!

Bije in klesti drevesa,

listje odbito na zémľjo letí.

Groza pogledov na drevje nam bega,

z drevja do njiv in do cest,

ki so pobeljene kakor od snega.

Žalost nas stiska, duši nas bolest.

Toča pa klesti in bije!

Nekaj minut le! — Že solnce spet sije!

Pozno, prepozno!

Delo končano je grozno!

Vojskino glej razdejanje!

Zlate pšenice nihče ne požanje,

zlomljene biljke so vitke rži,

ječmen zaril se je v blato.

Upanje naše bogato

strto leži!

Žalost od zemlje kriči nam do néba:

„Daj nam neskončno Usmiljeni, hleba!“

Zlobno pa v lice reži se nam — glad! —

Kaj nam nastiljate listja, drevesa,

kakor da hladna jesen ga otresa?

Kdaj vam oberemo sad?

Kličejo muke in bóli:

„Letos nikoli, nikoli!“ —

Kaj vam je, vinske gorice,

kakšen si, gorski naš raj?!

Kje so ti močne mladice,

kje so ti grozdki, ki gledali v maj

kakor iz gnezdeca ptički so drobni?

Strli so mládost udari jim zlobni,

vrigel jih v blato je kruti vihar.

Kaj mu brezdanje bridkósti je mar?!

Hodimo nemi ob strtih klasovih,

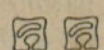
kakor ob dragih prezgodnjih grobovih.

Žalost na sadni-uhaja nam vrt,

s težko se hojo popenja do trt.

Gozd nam in travnik boléstno šepeče

žalostno pesem — uničene sreče.

Silobran.

„Strela te ubij,“ odmeva vpitje.
„Bes te plentaj, ti nesrečno bitje!
Ti ogrožaš mi življenje borno,
bitje kruto, zlobno in uporno.

Nikdar mirno ne zaprem očesa,
strah pred tabo mi kosti pretresa.
Vedno sekaš rane mi skeleče,
ropar si, morilec moje sreče.

V silobranu sukaj bom orožje,
dokler te ne vržem si v podnožje;
saj tako pravica mi velevala.
Kdor ne brani se, je prava šleva.“

Kakor zver, ki gnana je od glada,
menda ropar nekoga napada.
Stopim bližej... Kaj se je godilo?
Jagnje volku je vodo kalilo!

Br. Gervazij.

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — Po ponesrečeni italijanski deseti ofenzivi na soški bojni črti, je postal položaj za Italijane brezupen, ker bi, ako bi imeli le količkaj upanja na kak uspeh, svoje napore ob tej bojni črti nadaljevali. Uvedli so pač ofenzivo na tirolski bojni črti, iz česar lahko sklepamo, da so pri deseti soški ofenzivi uporabili toliko svojih sil, da jim ni bilo mogoče na obeh bojnih črtah ob enem izvesti ofenzive, kar bi bilo pač prej obetljivo kak uspeh. Ker niso dosegli svojega glavnega cilja: Trsta, zadovoljiti se hočejo sedaj z manjšimi cilji ter pridobiti nazaj gore, katere smo jim bili svojčas iztrgali in če mogoče zraven še kak del Valsuganske doline. A novi napad Italijanov nas ne straši. Tam, kjer se sedaj vrše boji, so bili Italijani laži občutno poraženi in na rayno teh zgodovinskih tleh jih bodo tudi sedaj naše nad vse hrabre čete ponovno porazile. 12. t. m. napadli so Italijani na tirolski bojni črti še-le zvečer, a odbile so jih naše planinske čete, ki so se že v marsikaterem vročem boju obnesle. Isti dan so pri Soči italijanski topovi močnejše grmeli in kmalu se boje pokazalo, če to močnejše streljanje naznanja nove italijanske napade na Krasu in goriški zemlji. Pokazalo se boje tudi, ni li Cadorna napadel naše tirolske bojne črte samo za to, da bi naši poslali čete s soškega bojišča na gorske velikane v Tirolah. Kakor se 18. t. m. poroča, končali so se italijanski sunki proti naši koroški bojni črti s tem, da so Italijani izgubili neko postojanko. Sovražno vojno vodstvo se vidno trudi s svojimi poročili vzbuditi domnevanje, da so prešle naše čete k napadu ter ustvarja iz prepričanja teh namislenih podjetij uspehe italijanskega orožja. V resnici pa se omejuje vse naše delovanje na tej bojni črti zadnji čas na poizvedovalna podjetja in sunke naših oddelkov, kojih naloga je, po odbitju napada 6. italijanske armade, poizvedovati o položaju pri sovražniku. 18. t. m. se uradno poroča, da so oddelki bosniško-hercegovskega pešpolka št. 4 vrgli v odsek Rombona sovražnika z neke opiralne postojanke, ujeli enega častnika in 28 mož in se ustalili v zavzeti postojanki kljub ponovnim napadom sovražnika.

Rusko bojišče. — Po večdnevem presledku so se Rusi zopet pričeli bojevati, vendar pa je po ententi dogovorjen načrt skupne ofenzive za sedaj še ne izvršljiv in nikakor ni pričakovati napadov celih ruskih armad, kakoršne smo doživeli preteklo leto. Najnovejšim spremembam pri najvišjih zbornih mestih ruske armade sledile so mnogoštevilne preuredbe pri voditeljih od zbornih poveljnikov navzdol. Te preuredbe ustrezajo želji, le takim generalom podeliti poveljstva, ki so za nadaljevanje vojske in ki so vladi znani kot zanesljivi. Mej odstavljenimi višjimi častniki so tudi taki, ki so osumljeni, da so monarhičnega mišljenja.

Zahodno bojišče. — Ob Aisni in v Champagni ofenziva Francozom tudi ni pri nesla nobenega bistvenega uspeha. Ogromne izgube, ki so jih imeli, zaprle so jim sapo tako, da se le malo ganejo. Bolj podjetni se kažejo Angleži, ki so se kljub temu, da so imeli velikanske izgube v brezuspešnih sunkih meseca maja, ko so nameravali prodreti nemško črto med Lensom in Douaijem, odločili k novim napadom na razmeroma ozki črti, ki niso ostali brezuspešni. Lok pri Witschaete so iztrgali Nemcem ter jih potisnili v postojanke na črti Hollbecke-Warnton, a to je bilo pa tudi vse, kajti Nemci so jim pred Lillejem tako zastavili pot, kakor začetkom maja južno Lillea.

Dopisi.

Iz Novega mesta nam toži prijatelj našega lista: „Blaga duša“ je dala svoji maščevalnosti napram meni s tem duška, da je razbila jajce na nagrobnem spomeniku mojih nedolžnih otrok, ki počivajo na novomeškem pokopališču in katerih eden je žrtvoval svoje mlado, nadejpolno življenje za svojega bližnika. Podlež — postopač mi je dobro znana oseba, vendar mu v imenu svojih rajnih otrok za enkrat odpuštam.“

Zopet nov način oskrunitve naših grobov, o čemur smo že toliko v našem listu pisali, a vse zaman. Obiskovalci pokopališča! Zapirajte vendar pokopališka vrata! — Oskrunjevalcu groba pa kličemo v spomin Stritarjeve besede:

„Preganjana se pazi in razpora,
sovraštvo v srci ne dajaj prostora.“

● **Iz Dobrnjic.** Naročnikom! O, dragi naročniki „Dol. Novic“, kaj so nam poročale v 11. številki tega leta, da bodo nehale izhajati in to radi pomanjkanja naročnikov! Edini dolenski list bo moral izostati! Ali je Dolenjska res tako uboga, da ne bi mogla podpirati eden skromen, pa zelo dober list? Jaz mislim, da ne, pa vendar... Sicer Dolenjci radi in veliko berejo ter imajo veliko časnikov naročenih. Ljubi Dolenjci! Če druge slovenske liste podpiramo, naročimo in beremo, ali naj svoj domači, prepotrebni, edini dolenski list pustimo, da omaga in zaspi? Če bi se to zgodilo, bi bilo za nas Dolenjce zares sramotno. To se ne sme zgoditi! Zatoraj dragi naročniki, naročnice, bralci in bralke Dol. Novic, potrudimo se sedaj, dokler je še čas, dokler je še upanje, da ohranimo Dol. Novice pri življenju, da pridobimo vsak, vsaka, vsaj enega novega naročnika na „Dol. Novice“!

Včasih pravi kateri: „Dol. Novice“ ne poročajo veliko od vojske, da jih ni vredno naročiti.“ Resnično pa je, da lahko to verjamemo, kar poročajo. Ko bi bila pa to vse resnica, kar nam pišejo dnevniki, bi se moral pa svet že davno na glavo postaviti. Bodimo zadovoljni z malim in je saj to resnično! Sicer pa vojni pregled vsem ugaja; vsak zadosti izve.

Nadalje se naj pomisli, koliko je vredno drugo berilo za poljedelca in vinogradnika. — Konečno še nekaj, kar so Dol. Novice že večkrat pisale: Bolj kot kedaj prej, bo po vojski govorilo časopisje, ker se bo šlo za svobodo in obstoj narodov. Zatoraj, ljubi Dolenjci, če hočete imeti po vojski kako moč, morate imeti en časopis, in ta naj bo „Dol. Novice“!

Naročnik Dol. Novic.

Domače in tuje novice.

Častnim občanom je izvolil občinski odbor Šmihel-Stopiče preč. g. župnika Jakoba Porenta iz Stopič, imenovanega kanonika novomeškega kolegijalnega kapitelja, vsled njegovih velikih zaslug za splošni blagot svojih udanih mu župljanov. — Na predlog g. Fr. Kastelica je bil istočasno izvoljen častnim občanom deželni poslanec in župan, prespoštovani g. Jos. Zurec, v znak 20 letnega, izredno uspešnega delovanja na čelu največje kmetske občine na Kranjskem. Obema velezaslužnima gospodoma naše najiskrenejše čestitke!

Konferenca Sodalitatis Ss. Cordis Jesu za novomeško dekanijo bo v pondeljek 2. julija o pol 11. uri v Prečini. Čč. gg. naj pravočasno naznanijo svojo udeležbo župnemu uradu v Prečini!

Tri hrabrostne svetinje se blišče na prsih bivšega trg. sotrudnika, štabnega narednika g. Franca Kukman, namreč: bronasta, srebrna I. in srebrna II. razreda. Lahko smo ponosni na takega dolenskega rojaka. G. Kukmannu najsrčneje čestitke, ter obilo sreče želi več prijateljev iz vojne pošte 415.

Odlikovan je bil že vdrugič praporščak g. Ivan Cesar s srebrno kolajno I. vrste, na kraškem bojišču. Čast mlademu junaku.

Odlično darilo. Visokorodna g. Marija grofica Attems je poslala po mil. g. proštu dr. Seb. Elbert učenki Anici Ogoreutz zlato verižico z medaljonom v trajni spomin, ker jo je pri slavnosti odkritja „vojnega moža“ v Novem mestu z nagovorom pozdravila in jej podala šopek lepih cvetic. Mil. g. proš je učenki v šoli izročil s primernimi besedami časteče, lepo darilo v navzočnosti njenih učenk, g. učiteljice in g. kateheta.

Smrtna kosa. Dne 16. t. m. je umrla v bolnici ces. Elizabete v Novem mestu č. sestra Georgija Križan, usmiljenka iz kongregacije sv. Vincencija Pavlanskega, stara 23 let. Pokojna se je rodila v Roggaški Slatini na Štajerskem. Usmiljenka je postala pred šestimi leti. Ko je izbruhnila svetovna vojska l. 1914, je bila odpoklicana k „Rudečemu križu“ v Osjek na Hrvaškem. Tam si je nakopala kal smrtonosne bolezni, ki jo je prisilila, da je šla l. 1916 iskat si zdravja v Gradec. Slednjič je prišla zopet v Novo mesto, kjer jo je bolezen privezala na dolgotrajno bolniško posteljo. Na zadnjem potu jo je spremljalo poleg vojaštva novomeških bolnic in „Rudečega križa“, tudi mnogobrojno občinstvo z g. županom Rosmannom. Telesne ostanke je blagoslovil mil. g. proš dr. Seb. Elbert ob asistenci domače duhovščine. Naj v miru počiva!

Umrla je Micika Blatnik na Dol. Težki vodi v torek 19. junija zvečer okoli 8. ure, po dolgotrajni bolezni, v mladostni dobi 19 let. Naj počiva v miru!

Janko Leban, upok. nadučitelj, znani pesnik, skladatelj in pisatelj, je bolan ter se zdravi pri Usmiljenih bratih v Kandiji. Želimo mu skorajšnjega trdnega zdravja.

Prihodnji semenj za plemene in rejne prešiče bo v Novem mestu v pondeljek, dne 25. t. m. Obeta se mnogo kupcev.

Prešičja rudečica povzroča zadnji čas veliko škodo mej prešiči. Opozorjamo kmetovalce na varnostno cepljenje še zdravih prešičev kot edino zanesljivo sredstvo proti tej bolezni. Na rudečici že obolele prešiče je težko rešiti. Oglase za varnostno cepljenje prešičev sprejema županstvo, okrajno glavarstvo in uradni živinozdravnik.

Pošiljam pozdrav iz daljne tujine vsem Dolenjcem in Dolenjkam, posebno še Novomeščanom in okoličanom, ki čitajo naš domači list, in želim srečno svidenje J. Midofer.

Vsem belokranjskim rojakom in pa cenjenim naročnikom „Dol. Novic“ pošiljamo prisrčne pozdrave iz Judenburga: Janko Mravinc, Peter Jakopčič iz Cerkvišč, Peter Kure iz Otoka, Anton Rolih iz Krasinca, vsi iz podzemeljske župnije.

● **Prvi vojni zvon iz jekla** je došel iz Nemčije dne 16. junija t. l. za župnijo Mirnapeč. Določen je za podružno cerkev na Malem vrhu, kjer so pri zadnji reviziji vzeli oba zvona. Zvon tehta z opravo vred 288 kg; zvon sam tehta 200 kg, kembelj 20 kilogramov. Vtila ga je tvrdka „Bochumer-Verein für Bergbau u. Gußstahlfabrikation in Bochum, Westfalen“. Prihodnjo nedeljo 24. junija popoldne po litanijah ga bodo blagoslovili mil. g. proš dr. Seb. Elbert v župni cerkvi v Mirnapeči in se nato takoj prepelje k podružni cerkvi. Zvon je prav lično delo in cena ni pretirana, 1140 kron; prevlečen je z aluminijem, najbrže zaradi tega, da se jekla ne prime rja. Kakšen ima glas, se bode poročalo prihodnjič. To je menda prvi zvon na Kranjskem, kakor nam je znano.

Darovi za slepe vojake. Iz Gradca piše naš oslepeli vojak Fr. Medle svojemu gospodu učitelju v Št. Jerneju, velec. g. nadučitelju v p. Saje-tu, sledeče pisemce v znak hvaležnosti:

„Veledenjeni gospod nadučitelj! — Spominjam se zopet na Vas, na nekdanjega svojega dobrega učitelja, ki ste me tako lepo-lepo učili v mojih mladih letih

in še danes mi dobrote izkazuje, za katere naj Vam ljubi Bog poplača. Ljubi g. učitelj! Meni gre tukaj še precej dobro; čeprav sem slep, pa sem vendar zadovoljen. Učim se še vedno krtače delati, pisati in brati; učim se pisati tudi s pisalnim strojem, s katerim Vam danes prvič pišem. Prijatelj imam tukaj tudi dosti. Kranjcev je nas sedem tukaj; vsaki dan gremo lahko k sv. maši v domačo kapelo sv. Otilije. Ob prostih časih čitamo slovenske časnike, „Slovenca“, „Dol. Novice“ in „Slovenskega Gospodarja“. Ljubi g. nadučitelj, v drugič pa zopet Vam kaj poročam. Prejmite iskrene pozdrave od Vašega nekdanjega učenca Franc Medle.“ — Novi darovi: G. nadučitelj v p. Janez Saje, Št. Jernej, 5 kron; g. M. Humek, Ljubljana, 3 K; neimenovana gospa 6 kron; g. Frančiška Kovačič, Rakovnik, 1 K. Skupaj 15 kron. Že izkazana svota 5 K, je skupaj 20 K. Bog povrni tisočkrat!

Prepoved. C. in kr. vojno višje poveljstvo je — glasom dopisa poveljstva ces. in kr. soške armade z dne 6. junija 1917, št. 3437 — z ukazom z dne 31. maja 1917, št. 102.081 prepovedalo iz zdravstvenih ozirav izkopavanje in prevažanje trupel padlih, kakor na boleznih in ranah umrlih za celi operativni in etapni okoliš od 1. junija do 1. okt. 1917. — C. kr. okrajno glavarstvo, Rudolfovo.

Cesar v Budimpešti. Cesar je 15. junija zjutraj došel v Budimpešto, da je zaprisegel novoimenovane ministre. Sprejeli so ga zelo slovesno.

Odstop ministrstva. Ministrski predsednik grof Clam-Martinic je v imenu celokupnega ministrstva podal demisijo.

Grof Moric Esterhazy je novoimenovani ogrski ministrski predsednik, kateremu je cesar poveril sestavo novega kabineta. Star je komaj 36 let. Novi ministrski predsednik je odločen katoličan in je tudi častni podpredsednik katoliške deželne zveze.

Novo ogrsko ministrstvo ima sledeče člane: Notranje ministrstvo: Bela Ugron. Finančno ministrstvo: dr. Gustav Gratz. Trgovinsko ministrstvo: grof Bela Serenyi. Naučno ministrstvo: grof Albert Apponyi. Pravosodno ministrstvo: dr. Vazsonyi. Poljedelsko ministrstvo: Bela Mezössy. Minister a latere: grof Teodor Batthyany. Honvedno ministrstvo: fml. plem. Szurmay. Ministrstvo Hrvatske: grof Aladar Zichy.

Grški kralj odstopil. Kralj Konstantin se je odpovedal prestolu v korist svojemu sinu Aleksandru.

Velika eksplozija na Steinfeldu. C. kr. kor. urad poroča iz Dunaja dne 17. junija: V nedeljo, dne 17. junija, ob pol treh zjutraj je eksplodiralo skladišče streliva pri topničarskem skladišču Wöllersdorf, vsled česar je bilo še dvoje objektov žrtev eksplozije. Razen škode na blagu je obžalovati izgubo šestih človeških življenj. Število ranjencev, ranjeni so večinoma od steklenih drobcev, znaša okoli 300 lahko, okoli 30 pa težko ranjenih. Požar so gasili ob sodelovanju oddelka dunajske požarne brambe. Zjutraj ni bilo nobene nevarnosti več. Dosedanji uspeh preiskav o vzroku razstrelbe pri Steinfeldu ne dopušča sklepa, da bi jo bil povzročil kak zločinski napad. Poizveduje se dalje z vso odločnostjo, da se dožene, kaj da je povzročilo nesrečo.

Danes in jutri je še čas podpisati šesto vojno posojilo. Hitro storite svojo domoljubno dolžnost!

Posnemajte!

Neki g. naročnik nam je dal častno obljubo, da hoče v kratkem času pridobiti 100 novih naročnikov na „Dol. Novice“. Ko nam jih pridobi, bodemo njegovo ime z največjo hvaležnostjo objavili. — Vzbudi nam Bog trideset takšnih mož, pa je vojska za naš list pridobljena!

Dvom.

Jaz vem, da često mučen dvom
srca se tvoje ga ovija:

Li še po smrti živel bom,
sta raj in pekel utopija? —

Moj svet je ta, prijatelj moj:
Pošten in dober vedno bodi,
potem se večnosti ne boj,
brezskrbno se udaš usodi! —

Aliaquis.

Črtice iz vojske.

(Janko M.)

Z dopusta. Strahovito grmenje topov, pravi bobneči ogenj me je pozdravljalo, ko sem se vračal 25. maja popoldne z dopusta na bojišče, kjer domujem 22. mesec. „Z Bogom, preljuba Dolenjska! Dvajset zlatih, mirnih dni sem preživel v tvoji sredi. Občudoval sem te v krasoti prvega zelenja in cvetja dvajset majske dni. Bog te čuvaj!“ Topovi grmijo dalje, kot bi napovedovali sodnji dan... Hribi tam na zahodu so zaviti v oblake dima.

„Janko, kako Ti je pri sreči, ko se vračaš med bitve hrum in šum?“

Svoje sem našel v mali kraški dolinici, kamor so priromali včeraj iz postojank (kjer so bili deležni desete laške ofenzive) na morebitni (?) kratek odmor.

Globoko sem vzdihnil, ko sem se zvečer vlegel k počitku pod okroglo pločevinasto streho — na gola tla: „Sinoč na mehki postelji, danes na golih tleh.“

„Prvič ne in zadnjič tudi ne,“ sem si mislil, se potrpežljivo obračal na desno in levo, dokler me ni premagal spanec.

Na odpočitku. Drugo jutro nas je zarano postrašil dež, Bogu hvala, da je kmalu odnehal. Takile smo ljudje in nam naj ustreže Bog? Še pred par dnevi sem prosil z Dolenjci dežja izsušeni zemlji, danes si želim z vojaki lepega vremena.

Razvilo se je najkrasnejše dopoldne. V dolinici vlada mir. Z nami vred mirujejo in počivajo celo žabe in pupki v luži sredi doline. Dan je dolg, človek že res ne ve, kaj bi počel. Ljudje se solnčijo, drugi posedajo v senci, snažijo orožje, igrajo karte, bereje, pišejo, dremljejo. Eden ali drugi si pogreje na preluknjani laški čeladi prihranjeno menažo, popije kavo, čaj ali vino in kosilo je v kraju. Drugi, ki so sinoči pospravili vse pod streho, nimajo te sitnosti.

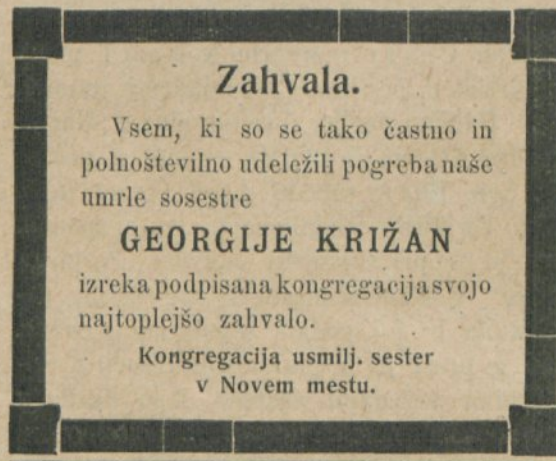
Topovi grmijo v enomer dalje, sedaj silneje, sedaj zopet zmerneje. 10. ofenziva besni dalje... Cadorna še ni šel vase, še ni prišel do spoznanja, da se tudi z najtršo glavo ne prebije zidu.

Tako nam mineva dan, približa se večer s svojim prijetnim hladom in menažami.

Ko solnce zatone... Solnce je zatonoilo za hribi na zahodu, mrak in hlad je legel nad dolinico. Vse je oživelo. Fantje so se vstopili v krog in prepevajo mile slovenske pesmice, da jih je veselje poslušati. V mlaki sredi dolinice spremljajo to lepo petje žabe in pupki s svojim enoglasnim petjem. Od daleč se čuje ropotanje vozov, bližajo se menaže. Še bo lušno!

„Bogu hvala!“ je rekel Francel, vtaknil šalo in žlico v torbo in se vsedel na klopico pred barako. Danes je dobilo moštvo kavo, čaj, polento, mesno konzervo, za priboljšek deset cigaret in pol litra vina. To je obed enkrat za trikrat in eni ga tudi povžijejo enkrat za trikrat. Drugi dan se morajo pač zadovoljiti s kruhom.

Po menaži ne gredo ljudje spat. Zberejo se v posamezne gručice, pogovarjajo se o preteklih časih, ugibljejo o bodočnosti, uganjajo burke, zapoje itd. Raglajočim žabam se pridružijo orglice in citre domačega dela. Milijonom zvezdic se je pridružila med tem kraljica sanjavih noči — blede luna... Navadno je vsak večer preje dve uri čez polnoč, ko razprostre angel miru svoja krila nad dolinico. Topovi grmijo dalje, a ljudje sanjajo o miru in srečnem svidenju...

Raznotero.

Krasna cesarska veroizpoved. Ko je naš ljubljenski vladar posetil 22. aprila mesto Bolcan na južnem Tirolskem, je sprejel mnogo strank, da bi slišal njihova mnenja o notranje političnem položaju. Nasprotni krščanskosocijalni in konservativni stranki je cesar izjavil, da sta molitev in češčenje presv. Srca Jezusovega pripomogla k dosedanjim lepim uspehom in zmagam naših hrabrih čet. Bog je nam do zdaj pomagal, je rekel cesar, in nam bo pomagal tudi naprej, samo prav moramo moliti. Kako dobro de človeku, ko čuje iz ust prvega katoliškega dostojanstvenika tako pogumno in odločno veroizpoved. Taka beseda iz ust vladarja je najlepši dokaz, kako je opravičeno češčenje presv. Srca Jezusovega ravno v našem času.

Plačilo otroške ljubezni. V nekem hotelu v San Francisku v Severni Ameriki je živela stara, sitna, neznosna gospa. Neki sluga hotela je bil določen, da ji streže. Bil je pameten človek in sklenil je vse njene sitnosti molče prenašati in vse storiti, kar ukaže. Za to svojo zvesto postrežbo ni dobil od gospe prav nobenega daru, niti takrat mu ni nič dala, ko je iz hotela odpotovala. Kmalu nato je pa gospa umrla in iz oporoke so izvedeli, da je svojemu nekdanjemu slugi v hotelu zapustila stotisoč dolarjev z dostavkom, da dobi še 200.000 dolarjev, če bo prve dobro porabil. Za to določilo oporoke pa sluga ni smel ničesar vedeti. Poštenjak je s prvimi denarjem sezidal svojim starišem prijazno hišico in jim oskrbel prijetno življenje za stara leta. V plačilo svoje otroške ljubezni je dobil po oporoki seveda še drugih dvestotisoč dolarjev. — Otroci, ne pozabite svojih roditeljev, če vas sreča doseže. Poštenost je ljuba Bogu in ljudem.

Kdo je hišni gospodar? Stara indijska bajka pripoveduje: Mlad mož je prišel k svojemu očetu in vprašal: „Kdo je gospodar v hiši, žena ali mož?“ — Oče se je nasmehnil in je izročil sinu voz, dva konja in sto piščancev, rekoč mu: „Pojdi, moj sin, po svetu, ustavi se, kjerkoli vidiš zakonsko dvojico, in vprašaj, kdo je pri njih gospodar. Ako je žena, ji daj pišče, ako je mož, mu daj konja!“ — Mladi mož se ni vozil dolgo in ni izpraševal dosti, pa je bil že ob 99 piščet. Z zadnjim piščetom se pripelje pred kmetijo v samotni in vprašuje po navadi, držec že pišče v roki. A kmet se odreže ponosno: „Gospodar v hiši sem jaz, to je vendar jasno.“ — Mladi mož je rahlo dvomil: „Mi dokažeš?“ — „No, seveda“, je trdil samozavestni kmet in je poklical ženo, ki je pritrčila vneta, da je mož gospodar v hiši. — „Zares? se je začudil mladi mož. „Izberi si konja, ti edini, srečni!“ — In kmet si je izbral rjavca. — „Vzemi ga!“ mu je velil mladi mož in kmet je hitel izprezati konja. A žena je premotrila oba konja in je poklicala kmeta v stran. Ko sta se nekaj časa polglasno pogovarjala, je rekel kmet: „Bom pa le rajši vzela belca.“ — Naš mladi mož se je razjezil: „Tudi ti si ženski hlapec. Povsod gospodari žena, skrito ali očitno. Pišče je za ženske, za moža je konj, a kje je mož?“ Dal je zadnje pišče in se vrnil s konji k očetu.

Razširjajte „Dolenjske novice“!

Razvedrilo.

Ženska ni dar Božji, kakor se navadno pravi. Ko bi bila, bi bili že vse ženske vzeli berači, ki vedno prosijo: „Prosim dar Božji.“

Izgovor. Sodnik: „Vi ste soseda po glavi udarili!“ — Zatoženec: „Jaz sem ga hotel le zlasati!“ — Sodnik: „Zakaj ste ga pa potem po glavi udarili?“ — Zatoženec: „Zato, ker je bil plešast in ga nisem mogel zlasati!“

„Če človek ne more spati, naj stori kakor jaz. Kadar zjutraj budilka neha ropotati, ostanem še pet minut v postelji — pa gotovo zaspi!“

Sposoben za službo. Gospod strežaju, ki se ponuja v službo: „Jaz vas vzamem, če znate tudi kaj prenesti, če treba?“ — Sluga: „O, pa še mnogo prenesem — posebno pijače!“

Tolažba. Oče: „Pavla, za god ti dam te bisernice.“ — Pavla: „Kaj ne veste, da bisernice pomenjajo solze?“ — Oče: „Brez skrbi bodi, te ne pomenjajo nič — so ponarejene!“

Dober odgovor. Gospodična: „Ali ste še zmeraj hudi na-me, gospod profesor, ker sem predpustom vašo snubitev odklonila? Sedaj sem se premislila!“ — Profesor: „Jaz tudi!“

Prvo vprašanje. Mati: „Žanček, brž vstani — šola gori!“ — Žanček si mane oči in vpraša: „Ali je gospod učitelj že zgorel?“

Pri državni skušnji. Profesor: „Gospod kandidat, kako bi vi pričeli malenkostno obravnavo?“ — Kandidat: „Dvajset kron bi si dal naprej plačati!“

Izučena prodajalka

mešane trgovine želi stopiti v službo na deželi takoj ali pa po dogovoru. Ponudbe naj se pošljejo na upravništvo Dol. Novic.

ŽENSKÉ LASE

mešane in rezane, kupujem po najvišji ceni. Izdelujem iz lastnih las tudi kite. V zalogi imam lepe, izgotovljene lasne kite vseh barv, od 5 do 30 K. Mrežice, podlage, Nuisol. Barvo za lase in brado znamka: Kraljica vseh barvil, zanesljiva in trajna. Izborno Cremovo milo za briti, 2 K 50 v. Hairpetrol, sigurno sredstvo proti izpadanju las; zdravniško priznано. Burgit za odstranitev kurjih očes in trde kože. Šampon 50 vin. za umivanje las.

Naročila: Ivan Svetec, vlasuljar, Rudolfovo, nasproti mestne hiše.

Podpisujte vojno posojilo, spojeno z zavarovanjem!

Tako zavarovanje olajša vsakomur zajetje VI. vojnega posojila z malimi delnimi vplačili v 15. ali 20. letih, država pa dobi takoj podpisani znesek. Z mesečno zavarovalnino K 430 moreš n. pr. podpisati K 1000 — vojnega posojila, s čemer pa se tudi že zavaruješ za enak znesek za določbo 15 let. Zavarovanja se sklepajo za 15 ali 20 let, za znesek od K 500 — do K 4000 — brez zdravniške preiskave. Zavarovalnina se plačuje celo-, polu-, četrt-letno ali mesečno. Zavarovanje velja od prvega hipa naprej za vsak primer smrti, tudi za slučaj vojne. Premije se v nastopnih letih znižujejo. Podpisano vojno posojilo se izplača po preteku zavarovalne dobe podpisatelju samemu, ako pa bi on poprej umrl, takoj njegovi družini brez obremenitve. Nikomur ni treba plačevati ne kolkovine, ne kake postranske pristojbine, ne prispevka za neizpodbitnost, ne vojnega poviška.

Kdor hoče torej zadostiti na res lahek način svoji domovinski ljubezni, naložiti svoj denar dobro in zanesljivo in poskrbeti za svoje drage, naj sklene zavarovanje na vojno posojilo.

Podpisovalna doba je podaljšana do 22. t. m.

Priglasila sprejema okrajna poslovalnica c. kr. avstr. vojaškega zaklada za vdove in sirote v RUDOLFOVEM (c. kr. davkarija) in ČRNOMLJU (občinski dom), njih izkazana potujoča zastopnika, gospoda Henrik Sbil (Trebnje) in Stanko Vičič (Šmihel) in c. kr. davčni uradi. Za posredovanje so naprošeni tudi župni, občinski in šolski uradi.

35-2-2

Spisi Krištofa Šmida.

Izšel je 16. zvezek spisov Krištofa Šmida v založništvu J. Krajec nasl. v Novem mestu, poslovenil frančiškank P. Blanko Kavčič. Ta novi zvezek vsebuje šest lepih pripovedk: „Roparski grad“, „Ptičje gnezdo“, „Poškodovana slika“, „Tiskovna pomota“, „Spominčica“ in „Diamantni prstan“. Cena broširanemu snopiču je 1 krona; trdo vezanemu zvezku pa 1 K 40 vin.; po pošti 20 vin. več. Opozarjamo na ta novi 16. zvezek župnijske, šolske in izobraževalne ter vse druge ljudske knjižnice. Gotovo ni slovenske knjižnice, ki bi ne imela med drugimi lepimi knjigami tudi vseh spisov Krištofa Šmida, po katerih posebno naša mladina tako rada sega. Za tem zvezkom izide v dobrem mesecu zadnji, 17. zvezek: „Brata“ in „Različni sestri“. Ni pa tudi kmalu tako priporočljivih mladinskih spisov, kakor so ravno spisi ljubitelja in vzgojitelja mladine Krištofa Šmida. Njegovi spisi so zaradi svoje velezanimive in poučne vsebine preloženi malodane na vse evropske jezike. — Vsi dosednji zvezki se dobé pri J. Krajec nasl. v Novem mestu ter v vseh knjigarnah po Slovenskem po zelo nizki ceni.

Loterijske številke.

Trst, 13. junija 15 33 71 39 20

Stanovanje z vrtno

obstoječe iz treh sob, kuhinje in vsemi prikljinami, se odda s 1. avgustom t. l. v najem. Na željo se ena soba in kuhinja meblira. Kje, pove uredništvo Dol. Novic.

Kostanjev les

od enega metra dolgoti, 10 cm debelosti naprej, klan ali v deblih, vsake debelosti, kupi po najvišji ceni tvrdka: J. POGAČNIK :: Ljubljana, Marije Terezije cesta 13.